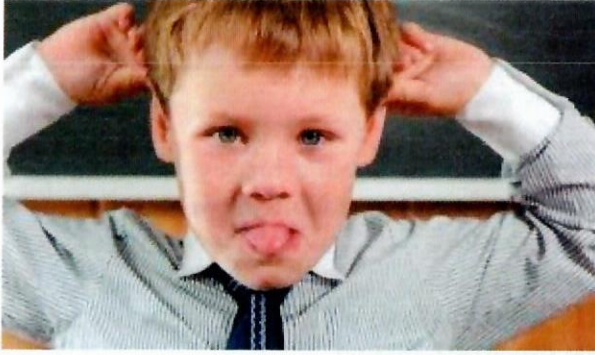

ZOR ÇOCUK VAR MIDİR?

Zor, inatçı, söz dinlemez, problemlı, kızgın veya korkak” diye sitem edip, çocukları etiketlemenin yanlış olduğunu söylüyor ve “Zor çocuk yoktur, mizacıyla çevresini zorlayan çocuk vardır” diyor ve ekliyor: “Zorlayıcı mizaca sahip çocuklar aslında çok hassastırlar, sabırlı ve olumlu yaklaşımlarla, duygusal güçlüklerini yenebilir, çok olumlu bir gelişim gösterebilirler.

MİZACA GÖRE EBEVEYNLİK NE DEMEK?

Çocuk yetiştirirken, karşımızdaki çocuğun doğasının ne olduğu konusunda çok da düşünmüyoruz. İlk çocukta, çocuğumuzun yapabildiklerinin ya da yapamadıklarının, bizimle ilişkili olduğunu düşünürüz. İstedığımız gibi olmayan ya da başaramadığımız şeyler için kendimizi suçlarız. İkinci çocukta anlarız ki, çocuk belli bir mizaç yapısıyla doğuyor ve aynı konuda aynı şeyi yaptığımız halde sonuç farklı olabiliyor. İşte çocuğun mizacının farkında olup, ebeveynlik stilimizi buna göre belirlemeliyiz.

MİZACIMIZ KARAKTERİMİZDE NE KADAR BELİRLEYİCİ?

Mizaç; kişiliğin biyolojik temeli, doğuştan getirdiğimiz yapısal farklılıklar. Tamamen genetik değil. Genler dışında, hamilelik sırasındaki deneyimler, içine doğduğumuz coğrafya, sosyal çevre önemli etkenler. Yetiştirilme tarzı ile bir araya gelerek kişiliği oluşturuyor. Ergenlikten önce kişilikten söz etmeyiz, ama mizaç doğumdan itibaren var. Bazı araştırmacılara göre, ancak çok olumsuz ebeveynlik tutumları çocuğun gelişimini etkiliyor. Çünkü kötü muameleye uğrayan çocukların beyin bölgelerinde ciddi yapısal bozukluklar görülüyor.

PURSAKLAR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ZOR ÇOCUK

Adres: Saray Cumhuriyet Mah. Fatih Sultan Mehmet Cad.No28 Pursaklar/Ankara

<http://pursaklarram.meb.k12.tr>

Telefon 03123994523

Fax: 03123994524

ZORLAYICI ÇOCUKLARA YAKLAŞIMDA TEMEL İLKELER

Kişiliğe saygı gösterin: Çocuğun/gencin kendine has özellikleri, duygu ve düşünceleri olan bir birey olduğunu unutmayın.

Dinleyin: Sizinle konuşmak istediği zaman onu dinleyin eğer o sırada meşgulseniz ne zaman onunla konuşabileceğinize dair bilgi verin. Dinlerken eleştirmeyin ve yargılamayın.

Dikkatli olun: Sizi sinirlendirmek isteyebilir, tuzağa düşmeyin.

İstikrarlı olun: Bir gün çok iyi, bir gün kötü olmayın. Hep aynı kalmaya çalışın.

Sabırlı olun: Davranışlarındaki düzelme uzun süre alacağından sabırlı olun.

Kötü davranışlar yerine iyi davranışlar üzerinde durun: İyi davranışlarının fark edilmesine ihtiyacı vardır.

Yanlış bir davranış yaptığında onu değil, davranışını eleştirin: “Sen çok kötüsün; insanlara vuruyorsun” yerine “vurmak kötü bir davranış” deyin. Olumlu davranışlarını överek bu davranışların daha sık ortaya çıkmasını teşvik edin.

Tutarlı davranın: Bu davranışa karşı her zaman aynı tepkiyi vermeye çalışın. İçinde bulunduğunuz koşullara göre

Olumlu tarzda konuşun: “Çayı oraya koyma” yerine “çayı oraya koymak yerine masa üstüne koymalısın”

Cesaretlendirin: Kendine olan yeterliliğini destekleyin, güvenini ve inancını artırın.

Tartışmaktan kaçının: Zaman zaman sizi sinirlendirmek isteyecek ve bu yönde hareket edecektir. Tartışmak çözüm getirmez ve verimli değildir.

Çözüm odaklı olun: Önünüze çıkan sorunların çözümlerine odaklanın ve her birinden bir ders çıkararak üstesinden gelmesini sağlayın Değişimin önündeki engelleri kaldırmasına yardımcı olun.

BAZI ÇOCUKLAR ÇOK ZORLAYICI OLABİLİYOR. BU DURUMDA EBEVEYN TUTUMU NASIL OLMALI?

Bazı mizaç özellikleri bir araya geldiğinde buna zor mizaç deniyor. Mesela çocuğun dikkat ve adaptasyon düzeyi düşükse, tepkisel zor mizaçlı çocuk deniyor. Yıllarca zor mizaçlı çocuklar risk grubunda ele alındı. Hem bilişsel hem sosyal gelişiminde çocuk için bir dezavantaj gibi algılandı. Ama yeni araştırmalar, bu mizaç özelliğine sahip çocukların, diğer çocuklardan çok daha hassas olduğunu gösterdi. Bu yüzden de çevre etkilerine diğer çocuklardan çok daha açıktır. Yani çevre pozitif olduğunda diğer tüm çocuklardan çok daha fazla olumlu yönde etkileniyorlar. Çevre olumsuz ise (ebeveynin cezalandırıcı olması gibi), diğer tüm çocuklardan daha çok etkileniyorlar.

Yani, ebeveynler duyarlı ve doğru şekilde davranırsa, tüm gelişimsel çıktılar bu çocuklar için çok daha pozitif. Ben “zor mizaç” terimine karşı çıkıyorum, “zorlayıcı mizaç” demeyi tercih ediyorum. Zorlayıcı mizaç dersek çocuk kimi zorluyor, ebeveyni ve çevresini... Dolayısıyla sorumluluğun çevrede olduğunu da gösteriyor.

Kaynakça: Prof. Dr. Ayşe Bilge SELÇUK'un röportajı

HANGİ ÖZELLİKLER MIZAÇ ANLAMINA GELİYOR?

Mizacın pek çok boyutu var.

1-Sosyallik/çekingenlik: Bebeğin ne kadar dışa dönük ya da içe dönük olduğu

2-Hareketlilik: Çocuk 10 üzerinden ne kadar hareketli. Örneğin bir bebeği gözünüzün önünden ayıramazsınız ama başka bebek yarım saat oyun alanında kalabilir. Bazı mizaç özellikleri süreklilik gösterir. Bebeklikteki aktivite düzeyi, yetişkinlikteki aktivite düzeyini belirler.

3-Tepkisellik: İstemediği bir şey olduğunda bunu ne kadar tolere edebiliyor ya da öfkeleniyor?

4-Duyusal hassasiyet: Isıya, kokuya, ışığa, sese karşı duyarlılık düzeyi.

5-Dikkat düzeyi: Sebatkârlık. Bazı çocukların olaylara dikkat verme kapasitesi de doğuştan gelir.

